

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

Community welfare fund management in Sa Kaeo Sub-district,
Lat Yao District, Nakhon Sawan Provinceธนศ แก่นสุข (Thanes Kaensuk)¹ สมญา อินทรเกษม (Somya Intarakaset)²วรภพ วงศ์รอด (Varapop wongrod)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน 2) ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 3) แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว และประธานอนุกรรมการติดตามและประเมินผล รวมจำนวน 37 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีการจัดการใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านกิจกรรมและการจัดสวัสดิการ และด้านการเงินและงบประมาณ 2) ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ผู้นำกองทุน สมาชิกกองทุน ทุนทางสังคม ทุนทางกายภาพ การมีส่วนร่วม ระบบการจัดการ การเรียนรู้ นโยบายภาครัฐ และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน และระบบการเมืองท้องถิ่น 3) แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนมี 4 แนวทาง ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนากองทุน การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การศึกษาดูงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่น และการระดมทุนจากแหล่งทุนในตำบล

คำสำคัญ : การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

1 นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ thanesksuk@gmail.com

2 อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ A.somya@hotmail.com

3 อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Viratwongrod_4@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of the research were 1) community welfare fund management, 2) supporting factors and curbing factors of community welfare fund management and 3) development guidelines for community welfare fund. The study used qualitative research methods. The Population and purposive sampling included 37 peoples were fund committee, members of the fund, Sa Kaeo chief Executive of the SAO, and Chairman monitoring and evaluation. The study used qualitative research methods. The instrument was a depth interview, group interview, focus group discussion and content analysis.

The results showed as follows. 1) community welfare fund management in Sa Kaeo Sub-district had 5 aspects were members community welfare fund, community fund, community welfare fund regulation, activity and welfare, and finance and budget 2) supporting factors and curbing factors of community welfare fund management supporting factors were fund leadership, fund membership, social capital, physical capital, participation, system management, learning, government policy, and support from government agencies and private organizations curbing factors were development plan for community welfare fund and local politics 3) development guidelines for community welfare fund had 4 guidelines include fund development plan, preparation of publicity materials, the commonwealth fund study visit other communities, and funding from donors in the district.

Keyword: Community welfare fund management

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลายประเทศเน้นการจัดสวัสดิการแบบถ้วนหน้า (Welfare for All) โดยได้รับความนิยมนอย่างสูงช่วงปี ค.ศ. 1945 – 1975 แต่เนื่องจากภาครัฐต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการสังคมสูง ทำให้เกิดปัญหาการเงินการคลัง และปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้น (Michael Albert and Robin Hahnel, 2007) จึงทำให้หลายประเทศต้องหันกลับมาลดสวัสดิการสังคมและลดอัตราภาษีเพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนเพื่อปล่อยให้ค่าจ้างเป็นไปตามกลไกตลาด ในยุคของเสรีนิยมใหม่ที่เน้นการจัดสวัสดิการแบบเฉพาะเจาะจงแบบสวัสดิการขั้นต่ำ หรือที่รู้จักกันว่า Social Safety Net เป็นสวัสดิการสังคมในระดับที่พอให้คนจนอยู่ได้ และเน้นการช่วยเหลือเฉพาะคนหรือกลุ่มคนที่จำเป็นต้องช่วยเหลือ โดยให้ภาคเอกชนและชุมชนจัดระบบสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือตนเอง ก่อนที่จะเสนอความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542)

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้หันมาทบทวนเรื่องระบบโครงข่ายคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งพบว่าความเป็นเครือญาติ ทุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ ในชุมชนจะสามารถช่วยลดแรงกระทบจากภายนอกได้เป็นอย่างดี จึงได้มีการรวมตัวกันฟื้นฟูระบบคุณค่าทุนทางสังคมที่มีอยู่ ทำให้เกิดแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนโดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552, น. 19-20) ภาครัฐให้ความสนใจในการจัดสวัสดิการในระดับชุมชนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นเครื่องมือเสริมการจัดสวัสดิการโดยรัฐที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการ (ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุก, 2552, น. 3) โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ได้เริ่มนำร่องจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นการสมทบ 3 ฝ่าย คือ สมาชิกในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาลส่วนกลาง (ระพีพรรณ คำหอม และคณะ, ม.ป.ป., น. 1) ในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลได้ดำเนินการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยใช้งบประมาณจำนวน 727.3 ล้านบาท เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนใหม่จำนวน 2,000 กองทุน และสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว จำนวน 3,100 กองทุน (กิม ภคเมธาวิ และ ทิพวัลย์ สีจันทร์, 2552, น. 5)

ในการจัดงานสมัชชาสวัสดิการชุมชนคนภาคกลาง โดยคณะกรรมการสวัสดิการ 9 จังหวัด และสำนักงานภาคกลาง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2555 ได้นำเสนอกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นศูนย์การเรียนรู้สวัสดิการชุมชนตำบล (คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนภาคกลาง 9 จังหวัด, 2555) และในปี พ.ศ. 2557 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนภาคกลาง 9 จังหวัด ได้ศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเป็นกรณีพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนในเวทีนำเสนอพบเรียนรูปรูปธรรมสามจังหวัดภาคกลาง 9 จังหวัด พบว่า การจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วทำให้เกิดผลดีต่อชุมชนในมิติทางสังคมหลายด้านด้วยกัน คือ 1. ทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา 2. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 3. เกิดการฟื้นฟูระบบเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันทำให้คนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีเพิ่มมากขึ้น เห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วได้รับการยอมรับจากองค์กรอื่นเป็นอย่างมาก และได้ถูกนำไปเป็นต้นแบบ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ของการจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชนอื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

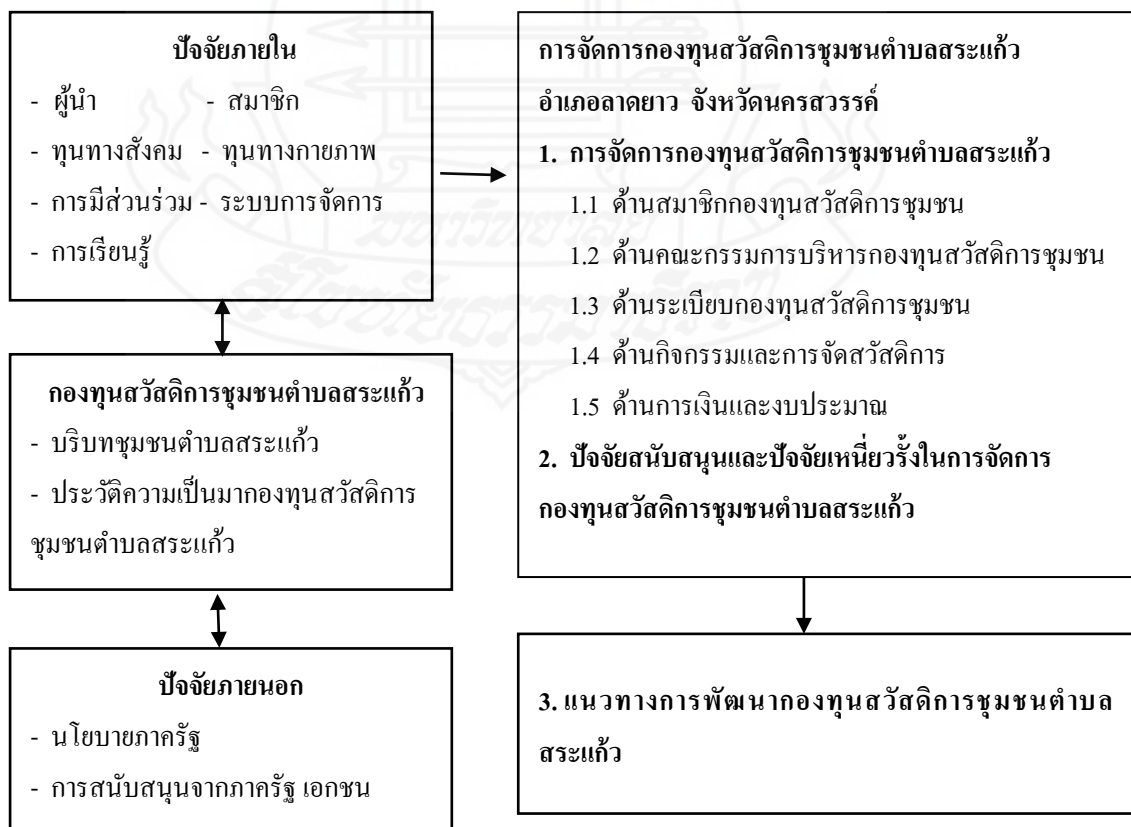
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนทำให้เห็นว่า การจัดการกลุ่มองค์กรชุมชน และกลุ่มกองทุนการเงิน มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายคลึงกับกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ กล่าวคือ การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการชุมชนมาจากสภาพปัญหาและทุนในชุมชน ซึ่งมีปัจจัยภายในและภายนอกเป็นส่วนที่สนับสนุนและอาจเป็นอุปสรรคในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับด้านสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านกิจกรรมและการจัดสวัสดิการ และด้านการเงินและงบประมาณ

กองทุนสวัสดิการชุมชนด้านกิจกรรมและการจัดสวัสดิการ และด้านการเงินและงบประมาณ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเด็นการศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ดังนี้

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

1.1 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว จำนวน 10 คน

1.2 สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว จำนวน 10 คน

2 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

2.1 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว จำนวน 9 คน

2.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือในการวิจัย

1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเป็นมากองทุนสวัสดิการชุมชน และการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนใน 5 ด้าน

2 แบบสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเป็นมากองทุนสวัสดิการชุมชน และการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนใน 5 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการนำเครื่องมือในการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการเก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบข้อมูล โดยทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation)

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

2. ประเด็นการศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนและแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว และประธานคณะกรรมการติดตามและประเมินผลจังหวัดนครสวรรค์ รวม 7 คน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสนทนากลุ่ม เป็นการกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการนำแบบสนทนากลุ่มเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และแก้ไขปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการเก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation)

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เข้าไปในพื้นที่ตำบลสระแก้ว เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว และข้อมูลบางส่วนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว ก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสนทนากลุ่ม ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วสร้างระบบการจัดการขึ้นมาโดยในช่วงแรกอาศัยการระดมความคิดจากชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ต่อมาจึงมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มาให้คำแนะนำและให้ความรู้ด้านต่าง ๆ การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้สมาชิกได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกผ่านเวทีประชาคมและการใช้สื่อเสียงตามสายหมู่บ้าน มีกระบวนการรับสมัครสมาชิกประจำปีอย่างเป็นขั้นตอน โดยยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารและค่าธรรมเนียมกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการตรวจสอบเอกสารหลักฐานและรวบรวมส่งเจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการชุมชน เมื่อสิ้นสุดการรับสมัครนำค่าธรรมเนียมในการสมัครไปฝากบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วแล้วนำไปแจ้งส่งเจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสมาชิกในระบบคอมพิวเตอร์และสมุดคฤหาสน์เป็นสมาชิกหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการบริหารงานและขอรับเงินสมทบจากรัฐบาล การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน การคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน การสมทบเงินเพื่อนำไปจัดสวัสดิการ และการร่วมรับผลประโยชน์และสวัสดิการจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

2. ด้านคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมคัดเลือกแกนนำหมู่บ้านจากแต่ละโซนแต่ละคุ้มภายในหมู่บ้าน เพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตามโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้แบ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ คณะกรรมการฝ่ายทะเบียน คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ คณะกรรมการฝ่ายเงินฝาก และคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบและติดตามผล ใช้การประชุมคณะกรรมการ กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเวทีการระดมความคิดแก้ไขปัญหาในชุมชนทุกเรื่อง การพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชน ในจังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลจากจังหวัดได้เข้ามามีส่วนงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการเงิน การจัดฐานข้อมูลสมาชิก และการจัดทำเอกสารธุรการต่าง ๆ

3. ด้านระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการชุมชน การนำข้อมูลเสนอต่อที่ประชุมผู้นำชุมชนเพื่อจัดทำร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลสระแก้วสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การนำร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนออก ประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในชุมชน พร้อมกับนำมาปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุน สวัสดิการชุมชนตามข้อเสนอแนะของสมาชิก ก่อนจะจัดประชุมคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อ พิจารณาร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนพร้อมกับลงมติเพื่อประกาศใช้อย่างเป็นทางการ สำหรับการแก้ไข ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถทำได้โดยมติคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาในชุมชนและเหมาะสมกับฐานะการเงิน

4. ด้านกิจกรรมและการจัดสวัสดิการ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกตาม ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนและตามมติคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ สวัสดิการ คลอดบุตร สวัสดิการเจ็บป่วย สวัสดิการเสียชีวิต สวัสดิการย้ายที่อยู่ สวัสดิการเพื่อการศึกษา และสวัสดิการ กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ และการจัดกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ งานวันเด็กแห่งชาติ งานปีใหม่ และกิจกรรม การจัดตั้งธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้วเพื่อแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้ของระบบของสมาชิก

5. ด้านการเงินและงบประมาณ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนประมาณการรายรับจากเงิน สมทบจากสมาชิก เงินสมทบจากองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เงินสมทบจากรัฐบาล ค่าสมัคร เงินจัดสรร ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้ว และเงินบริจาค และแผนประมาณการรายจ่ายตาม สวัสดิการที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน เงินรายได้ของกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งหมดจะ นำไปฝากกับธนาคารและให้ตัวแทนคณะกรรมการ 3 คน เป็นผู้มีอำนาจในการเบิกถอนเงินจากบัญชีกองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว การจ่ายเงินทุกครั้งมีการบันทึกแสดงรายการเบิกจ่าย พร้อมกับสรุปบัญชีรายรับ รายจ่ายประจำเดือน เพื่อรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน พอถึงสิ้นปีมีการ สรุปสถานะการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อจัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงานแจกจ่ายให้แก่ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล จะเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านการเงินทุกปี นอกจากนี้การบูรณาการงบประมาณโดยการจัดสรรเงินส่วน หนึ่งให้ธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้วนำไปจัดสวัสดิการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพในอัตรา ดอกเบี้ยต่ำ แล้วนำดอกเบี้ยที่ได้แบ่งส่วนคืนกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว เพื่อนำไปจัดสวัสดิการให้แก่ สมาชิกหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ส่วนที่ 2 ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวนำในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

1. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

1.1 ผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความตั้งใจทำงาน มีความซื่อสัตย์ และมีการแบ่งปันกันทำงาน

1.2 สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และมีความเสียสละ

1.3 ทูทางสังคม คนในชุมชนมีค่านิยมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

1.4 ทูทางกายภาพ มีความพร้อมด้านสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

1.5 การมีส่วนร่วม การสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบ การคัดเลือกคณะกรรมการ และการเสนอปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการ

1.6 ระบบการจัดการ มีกระบวนการที่สอดคล้องประสานกันแต่ละขั้นตอน ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.7 การเรียนรู้ มีการเรียนรู้ผ่านการประชุมเพื่อระดมความคิดแก้ไขปัญหาในชุมชน และการถ่ายทอดความรู้จากตัวแทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมหรืออบรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น

1.8 นโยบายภาครัฐ โดยรัฐบาลได้มีการกำหนดแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน

1.9 การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. ปัจจัยเหนี่ยวนำการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

2.1 การจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเพียงการจัดทำแผนระยะสั้นขาดกระบวนการจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

2.2 ระบบการเมืองท้องถิ่น มีอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างกระแสความไม่โปร่งใสในการจัดการด้านการเงิน เพื่อลดความน่าเชื่อถือของกองทุนสวัสดิการชุมชน

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมี 4 แนวทาง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนสระแก้ว การจัดทำแผนงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเป็นเพียงการจัดทำแผนองค์กรระยะสั้น รายละเอียดของแผนงานจะเกี่ยวกับการจ่ายเงินสวัสดิการให้แก่สมาชิก จึงควรมีกระบวนการจัดทำแผนในระยะยาวที่ชัดเจน กล่าวคือ ควรมีการสำรวจข้อมูลปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการของสมาชิกกองทุน การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการ รวมถึงการวิเคราะห์องค์กรของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน พร้อมกับสร้างตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มการเมืองในท้องถิ่นมีการสร้างกระแสเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสในการจัดการด้านการเงินของผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว เพื่อเป็นการป้องกันการสื่อสารข้อมูลที่ผิดพลาด จึงควรจัดทำเป็นแผ่นพับประชาสัมพันธ์ วารสารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว เพื่อแจ้งรายละเอียดที่เป็นจำนวนเงินรายรับรายจ่าย ภาพกิจกรรม หรือมติที่ประชุมต่าง ๆ ให้สมาชิกได้รับทราบ จะทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

3. การศึกษาฐานกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นเพื่อการพัฒนา การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเพียงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งยังไม่มีความโดดเด่นในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเท่าที่ควร ซึ่งการเดินทางไปศึกษาฐานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นที่มีการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดมุมมองและแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชนได้

4. การระดมทุนจากแหล่งทุนภายในตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีการจัดสวัสดิการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพผ่านธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้ว จำนวน 7,500,000 บาท แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีความต้องการทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจุบันสมาชิกในชุมชนก็ยังมีการพึ่งพาทุนจากภายนอกชุมชนอยู่ หากมีการระดมทุนภายในตำบล เช่น กองทุนหมู่บ้าน และกองทุนระบบประปาหมู่บ้าน จะทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการศึกษาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว มีประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วใน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ด้านสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก การจัดทำระบบฐานข้อมูลสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน และการเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้งนี้เพราะว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน กองทุนจึงต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีการจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกไว้สำหรับประกอบการบริหารงานและการเสนอขอรับเงินสมทบจากรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชร ศรีงาม (2553, น.76) พบว่า คณะทำงานกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลดีของการมีกองทุนสวัสดิการในชุมชน การศึกษาของ ภักทวรรณ กาลือ (2553, น. 75) พบว่า การจัดทำระบบฐานข้อมูลสมาชิกในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำให้เห็นภาพรวมของระบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นอย่างดี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1.2 ด้านคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน สมาชิกในชุมชนได้คัดเลือกแกนนำหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน ตามโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรณูญิก ผู้ช่วยเหรณูญิก เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการฝ่ายทะเบียน คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ คณะกรรมการฝ่ายเงินฝาก และคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบและติดตาม ทั้งนี้เพราะว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเป็นกองทุนชุมชนจึงต้องมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น ฝ่ายเงินฝาก ฝ่ายสวัสดิการ และฝ่ายตรวจสอบ เป็นต้น ส่วนการคัดเลือกคณะกรรมการโดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกเป็นผู้ที่คัดเลือกเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตสุภา จำปา (2548, น. 99-101) พบว่า โครงสร้างองค์กรของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสีม่วง แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ตามโครงสร้างดังนี้ คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรณูญิก ผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ และคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม

1.3 ด้านระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัดทำร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว และรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในชุมชน พร้อมกับนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน ก่อนจะประกาศใช้ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว ทั้งนี้เพราะว่า ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วจะต้องมีการออกระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยชาวบ้านร่วมกันร่างกฎระเบียบและลงมติร่วมกัน จึงจะเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนซึ่งตนเองได้มีส่วนในการออกระเบียบ รายละเอียดของแต่ละหมวดก็จะเขียนไว้กว้าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว โดยสามารถใช้มติคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนกำหนดสวัสดิการหรือรายจ่ายอื่นของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพิ่มเติมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยา พลาง (2554, น. 141-142) พบว่า การจัดทำระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนเริ่มจากการตั้งคณะกรรมาธิการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มคนที่หลากหลาย ทั้งตัวแทนกลุ่มกิจกรรม แกนนำที่เป็นทางการไม่เป็นทางการ โดยอาจนำระเบียบกองทุนที่อื่นมาประกอบและยกร่าง เมื่อกรรมาธิการเสร็จแล้วก็นำไปประชาคมทั้งตำบล เพื่อแสดงความเห็นเพิ่มเติม จนเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

1.4 ด้านกิจกรรมและการจัดสวัสดิการ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีการ จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก คือ สวัสดิการคลอดบุตร สวัสดิการเจ็บป่วย สวัสดิการเสียชีวิต สวัสดิการย้ายที่อยู่ สวัสดิการเพื่อการศึกษา และสวัสดิการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพราะ การจัดสวัสดิการด้านการเกิดการเจ็บ และการตาย เป็นการดูแลกันในยามเดือดร้อนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมากที่สุด ส่วนการจัดสวัสดิการประเภทอื่น ๆ ก็จะถูกกำหนดขึ้นตามสภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิก กองทุนสวัสดิการชุมชนนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรวรรณ กาลือ (2553, น. 92-95) พบว่า องค์กรออมบุญวันละหนึ่งบาทเพื่อสวัสดิการชุมชนบ้านดอนไชย สร้างทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน มีการให้สิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งจัดให้อยู่ในรูปของการจัดสวัสดิการดังนี้ สวัสดิการคลอดบุตร สวัสดิการเยี่ยมไข้ สวัสดิการทุนการศึกษา สวัสดิการเสียชีวิต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1.5 ด้านการเงินและงบประมาณ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านการเงินให้คณะกรรมการและสมาชิกได้รับทราบ พอถึงสิ้นปีงบประมาณจะมีการสรุปสถานะการเงินเพื่อรายงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทราบ ด้านการตรวจสอบมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลเป็นผู้ตรวจสอบและนิเทศงานการปฏิบัติงานด้านการเงิน ทั้งนี้เพราะว่าความถูกต้องและความโปร่งใสในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีผลต่อความน่าเชื่อถือของกองทุนสวัสดิการชุมชนจากสมาชิกและองค์กรอื่น จึงต้องมีการวางระบบการเงินที่รัดกุม และมีการตรวจสอบจากภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาศรี อึ้งกุล (2555) พบว่า ด้านเงินมีระบบบัญชีที่ชัดเจน ตรวจสอบและติดตามประเมินผลได้ มีการรายงานสถานะทางการเงินของกองทุนและสามารถตรวจสอบได้ มีการแจ้งข้อมูลรายรับรายจ่ายที่เป็นปัจจุบันให้สมาชิกรับทราบต่อเนื่อง

2. ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยเหนี่ยวรั้งในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว ปัจจัยสนับสนุนการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว ได้แก่ ผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชน สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ทุนทางสังคม คนในชุมชนมีค่านิยมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุนทางกายภาพมีความพร้อมด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิก ระบบการจัดการที่เหมาะสม การเรียนรู้ของสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน นโยบายภาครัฐ และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนด้านงบประมาณและด้านวิชาการ ทั้งนี้เพราะว่า องค์ประกอบของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วที่สำคัญ คือ ผู้นำและสมาชิก ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางและเป็นแรงขับเคลื่อนของกองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถไปสู่เป้าหมายได้ ผู้นำและสมาชิกยังเป็นผู้ที่คิดและใช้ทุนทางกายภาพสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม วางระบบการจัดการให้มีความเหมาะสม และสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว นอกจากนี้ นโยบายภาครัฐ และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ก็เป็นส่วนที่เสริมพลังของชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาโนช มาละการ (2551, น. 98-111) พบว่า ปัจจัยหรือสิ่งที่ช่วยสนับสนุนส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการชุมชนบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ คุณสมบัติผู้นำต้องมีความตั้งใจในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ คุณสมบัติสมาชิก การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ การสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและบุคคล และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Albert and Hahnel (2007) ที่ได้ศึกษาการจัดการสวัสดิการในระบบธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการจัดสวัสดิการในระบบธุรกิจ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร และภาวะการนำ ส่วนปัจจัยภายนอกที่ ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอกองค์กร นโยบายของรัฐบาล การได้รับการหนุนเสริมและสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Lee D. Parker (2003) ที่ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ เครือข่าย และการบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกิดจากฐานแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ เครือข่าย และการบูรณาการสามารถสรุปตามลำดับความสำคัญ คือ ความศรัทธาความเชื่อต่อผู้นำ การจัดสวัสดิการสังคมตามหลักของศาสนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสวัสดิการสังคมตั้งอยู่บนฐานของการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว พบว่า ควรนำข้อมูลความต้องการสวัสดิการจากสมาชิกประกอบการจัดทำแผนงาน และควรมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ชุมชนตำบลสระแก้วที่ชัดเจน ทั้งนี้เพราะว่า การจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วควรเติมหลักวิชาการที่ถูกต้องเข้าไปในกระบวนการจัดทำแผนเพื่อเสริมสร้างให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วเป็นองค์กรที่มีเป้าหมาย มีแผนงานการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย และสามารถวัดระดับความสำเร็จของแผนงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Goodman (2007) ที่ได้ศึกษามิติของวิวัฒนาการของระบบสวัสดิการชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์และวิถีชีวิตของชุมชนโดยกรรมการและผู้นำชุมชน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรออกพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการเฉพาะ จากผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนเป็นเพียงการขับเคลื่อนโดยภาคประชาชนที่เสนอให้รัฐบาลหาแนวทางในการสนับสนุนเป็นโครงการรายปี ทำให้การพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนไม่มีความต่อเนื่องเท่าที่ควร การที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะหน่วยงานราชการนั้นจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรออกพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนมีความชัดเจน โดยมีกฎหมายรองรับ อีกทั้งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนและนโยบายของรัฐบาลในการสร้างสวัสดิการถ้วนหน้า

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรจัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว เนื่องจากแผนงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเพียงแผนงานระยะสั้นและขาดการนำข้อมูลในชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงควรเสริมกระบวนการจัดทำแผนโดยการสำรวจปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการของสมาชิกทุกคน การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ การวิเคราะห์องค์กร เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์กลยุทธ์ในการดำเนินงาน และแผนงานพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว พร้อมกับสร้างตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของแผนงานดังกล่าว

2.2 ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มการเมืองในท้องถิ่นมีการสร้างกระแสเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสในการจัดการด้านการเงินของผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้ว อีกทั้งการสื่อสารด้วยวาจาอาจมีความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับข้อมูลด้านการเงินหรือข้อมูลอื่น ๆ หากนำข้อมูลดังกล่าวและผลการดำเนินงานมาจัดทำเป็นสื่อประเภทสิ่งพิมพ์จะทำให้สมาชิกมีความเข้าใจที่ดีกว่า มีความน่าเชื่อถือมากกว่า และเป็นการเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสมาชิก เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ และวารสารกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาดูงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่น การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเพียงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จังหวัดนครสวรรค์ซึ่งไม่มีความหลากหลายในการจัดสวัสดิการและความโดดเด่นในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเท่าที่ควร จึงควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่จังหวัดอื่น ซึ่งการเดินทางไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นที่มีการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดมุมมองและแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชนได้

2.4 ควรระดมทุนจากแหล่งทุนภายในตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีการจัดสวัสดิการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพผ่านธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้ว จำนวน 7,500,000 บาท แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีความต้องการทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจุบันสมาชิกในชุมชนก็ยังมีพึ่งพาทุนจากภายนอกชุมชนอยู่ หากมีการระดมทุนภายในตำบล เช่น กองทุนหมู่บ้าน และกองทุนระบบประปาหมู่บ้าน จะทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระแก้วกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเนินขี้เหล็กซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอลาดยาวและมีการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้เห็นว่าการจัดการที่เหมือนกันจะทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จเหมือนกันหรือไม่

3.2 ควรมีการศึกษาการบูรณาการงานด้านสวัสดิการชุมชนโดยรวมทั้งตำบล อันประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลสระแก้ว ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลสระแก้ว สภาเด็กและเยาวชนตำบลสระแก้ว ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลสระแก้ว กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว และองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เพื่อให้เห็นกลไกการทำงานของงานด้านสวัสดิการชุมชนโดยรวมทั้งตำบล

3.3 ควรศึกษาการจัดการธนาคารชุมชนเพื่อการผลิตตำบลสระแก้ว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนที่ทำให้เกิดสวัสดิการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ และการนำผลกำไรจากดอกเบี้ยไปจัดสวัสดิการประเภทอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมด้านการจัดสวัสดิการของชุมชนตำบลสระแก้ว

เอกสารอ้างอิง

- กนกวิชต์ วงษ์กาฬสินธุ์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา กองทุนและสวัสดิการชุมชน.
คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนภาคกลาง 9 จังหวัด สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). เอกสารประกอบการจัดงานสวัสดิการชุมชน
คนภาคกลาง.
จิตสุภา จำปา. (2548). กระบวนการจัดการสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสีม่วง
อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

- ไชยา พลาง. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการที่เหมาะสมโดยชุมชนอย่างคำ
อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
สาขาพัฒนาสังคม
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). ธุรกิจชุมชน เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย
- ปัทมาวดี โพชนุกูล. (2552). วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้ เรื่อง สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: พิษณุ ธิปไตย ออฟเซต.
- พัชรี ศรีงาม. (2553). การศึกษาต้นแบบการจัดสวัสดิการชุมชนของกองทุนสัจจะสวัสดิการชุมชน ตำบลวังแสง
อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- ภัทรวรรณ กาลือ. (2553). การบริหารจัดการ “องค์กรออมบุญวันละหนึ่งบาทเพื่อสวัสดิการชุมชนบ้านดอนไชย
สร้างทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน” เทศบาลตำบลลือเมอ อำเภอเนิน จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- กิม ภคเมธาวิ และผศ.ดร.พิพัทธ์ สัจจันทร์. (2552). สังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายแนวทางสนับสนุนระบบ
สวัสดิการชุมชน.
- มานิช มาละการ. (2549). กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน. การสังเคราะห์งานวิจัยและการวิเคราะห์
เนื้อหา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, สาขาวิชาพัฒนศึกษา
- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (ม.ป.ป.). การสังเคราะห์องค์ความรู้การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ
ชุมชน: ทางเลือกใหม่ของสวัสดิการพหุลักษณะไทย.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). คู่มือการดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการ
ชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอปป์า พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- Albert, M. and Hahnel, R., (2007). A Quit revolution in welfare economics. Retrieved on January 10. 2007
from the World Wide Web <http://www.zmag.org>
- Goodman, K., (2007). Evaluating community-based welfare initiatives. Welfare Peer Technical Assistance
Network.
- Lee D. Parker, (2003). financial management strategy in a community welfare organization : A boardroom
perspective. Financial accountability management, No 194 November 2003, pp. 267-4424